

Redacția:
Strada Beriului Nr. 2.

Toate manuscrisurile ce privesc conținutul foii sunt a se adresa redacției.

Manuscrisuri nu se înapoiază — Epistole nefrancate nu se primesc.

Un număr costă 16 bani.

ACTIVITATEA

Foaie politică, economică, socială și literară.

Administrația:
Strada Beriului Nr. 2.

Prețul de abonament:

pe an 8 cor., pe 1/2 de an 4 cor., pe trei luni 2 cor.

Pentru România și străinătate:
Pe an 20 franci.

Inserțiunile se acordează conform tarifului obicinuit.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Cronică din Orăștie.

„Pe voi vă nimiciră a pis-mei răutate».

(Séracul) Balintian.

Acum unde banca „Dacia“ e întemeiată, și toate acțiunile exmises sunt subscrise, am ajuns la timpul cu prilej, unde ne place a crede, a mai reveni odată la acea vatră cu flăcări neliniștite, în jurul căreia se învîrte toată senzația și atenția publicului, ca o cunună de țintari pe lângă un felinar.

A bătut un cias negru pentru directorul „Ardelenii“, care după atâta zarvă și frământare totuși și-a dat demisia. După-cum a fost viața acestui director, numai suma unui sistem întreg de tertipuri, de machiaverlicuri și scamatorii, așa a fost și ducerea acestui șef de bancă, disonanța finală unui timp, care a devenit pentru noi desastroasă.

Societatea orăștinească română, rămâne pe urma acestei retrageri a dlui Dr. Mihu în desbinare deplină, un rău și un păcat, pe care l-a sădit și l-a crescut chiar dînsul, cu mâna proprie. Suntem departe de a putea crede, că această rupere socială se va putea în curînd tămădui, și astfel vedem în cazul de față un om, care își încheie activitatea vieții sale, atât de fatal pentru noi toți.

Di Dr. Mihu n'a putut să fie nici odată sincer în viața lui. D-sale i-a plăcut să umble deapaururi cu peșcherii moftologice, cu gogorițe și cu chițibușuri, dînsul, putem zice liniștiți, că era un prototip de acei „Chinezi“, cari nu le place să pue punctul pe i. Deasemenea avea mare predilecție la lucru-

rile dînsului pentru moflegii, papugii și câte alte toate boghibale, cu care trebuie că avea și ceva din fire comun. Totdeauna a iubit să orbească lumea și să se arete în ochii ei altcum decum este.

Caracteristic e, că în Orăștie sunt 3 advocați români, și 3 medici români. Advocatii și-i ținea pe toți în depărtare de-o postă, ear trifoliu medical era luat în direcțiune și în comitetul de supraveghiere. Ce pot acești trei medici față de trei advocați, cari au alte noțiuni de comerț și drept, să presteze pentru binele institutului, își poate publicul pricepător ușor explica. Li trebuia însă 3 titule de doctori, ca să vadă lumea lucru mare! Așa îi plăcea la d-sa să se aleagă și membrii din direcțiune tot după sprinceană, cari la tot ce zicea dînsul, dădeau din cap ca niște pa-gozi chinezești. (Figuri de acelea din porțolan, care fac tot «da, da» din cap și care intră din China în Europa ca obiecte de joc în comerț).

Conduș deapaururi de un egoism cras, care-l îmbrăca din afară cu delicatete și atabilități, apărea în public mai catolic de cât Papa, și juca pe sfințitul à la Metternich!

Azi unde părăsește acest vâtav de bancă postul său vechiu (numai la apariție, căci ca președinte al direcțiunii tot își face mendrele mai departe) ne întrebăm involuntar, că ce a făcut acest om în cei 17 ani, decînd conduce acest institut?

Meritul pozitiv, e odată progresul „Ardelenii“, dar meritul acesta nu e a dlui director, ci a banului și a sormanului țeran care trebuie să plătească după ori-ce împrumut percente înalte...

Deși iubesc pe dl Dr. Mihu, trebuie aici să constat, în fața lumii, că

meritul curat a dînsului e mic. Mai mari sunt însă relele, care le lasă azi în urma plecării sale, căci înapoia dînsului rămâne un institut cu o crasă morală, un fenomen trist, care are totdeauna ca apariție întovărășitoare crisa materială.

Crisa morală și cea materială sunt de regulă surori de cruce, și în cele mai multe cazuri unde se întîmplă o catastrofă, nu sunt de despărțit.

Crisele morale fac dintr'o bancă un spital economic, o industrie strîmbă, o vatră de infecțiuni materiale, și pe urmă, merge întreaga întreprindere cu plutele. Deși «trifoliu medical» din direcțiune și comitetul de supraveghiere nu au constatat încă simptomele al acestui morb, crisa morală la «Ardelleana» e pentru clinicul financiar un fapt pozitiv.

Retragerea dlui Dr. Mihu a fost pe de altă parte prea tîrzie. Aici al doilea păcat, căci întîrzierea aceasta, plus naufragarea multelor încercări de împăcare au contribuit la fondarea noului institut de credit și de economii «Dacia». Inflorirea acestui institut e aproape un fapt sigur. Și această bancă va merge ca celelalte multe înainte, și își va face câștigurile ei; etc....

Lucrul trist zace însă în situația noastră burgheză. Deacum înainte va fi societatea din Orăștie în două tabere împărțită, în «Ardeleniști» și în „Daci“. Viața socială, cultura națională, și ori-ce finere laolaltă politică devine imposibilă. Puterile noastre în lupta pentru marea cauză, sunt decimate, și ori-ce disciplină și conactivitate distrusă.

Iată situația tristă în care lasă plecarea dlui Dr. Mihu Orăștia. Aici se împlinește un blăstăm: e zestrea ce

ne-o lasă acel om, acel clironom, acel burlac bătrîn, care a umblat vieța întreagă cu momeli, cu lingușiri, cu prefăcătorii și cu gogoșe.

Să i-o răsplătească Dumnezeu...

„Un director de bancă rău, poate să devie o nefericire națională».

„Neue Freie Presse“ 26/VI 1901.

PASIVITATE sau ACTIVITATE?

de
Dr. Eugen de Leményi.

X.

Pactarea cu alte partide nu numai ar avea de urmare, că am zădărnici pe cât se poate alegerea de deputați liberali, dar contactul nemijlocit în care am ajunge cu Ungurii în urma acțiunii comune ar avea și urmarea favorabilă, că am putea lămuri pe Unguri în privința multor păreri greșite ce au despre noi, păreri pe cari presa ovreească le lăfășește de aproape 1/2 veac cu scopul vădit de a sîmna ură între noi și Unguri.

Nu trebuie să uităm, că cea mai mare cauză a urei naționale este neștiința; dacă voim deci să delăturăm această cauză, trebuie să ajungem cu Ungurii în contact direct, căci numai atunci am putea fi în stare să împrăștiem nedumeririle pe cari le au ei față de noi și aspirațiunile noastre naționale. Aceasta au înțeles-o bine frații Slovaci cînd spre formarea și lămurirea Ungurilor au fundat ziarul „Testvérség“. Și desigur atunci cînd au hotărît intrarea în activitate, de aceleași idei s'au călăuzit pe cari le-am expus mai sus.

Am arătat mai sus, că dușmanul nostru adevărat nu e poporul maghiar în totalitatea sa, ci Evreimea internațională, ale cărei interese sunt reprezentate în parlamentul ungar prin partidul liberal compus aproape exclusiv din elementele semite și filosemite. Că dușmanul nostru dispune de o putere colosală, este evident; dar aceasta nu are să ne înspăimînte, pentru-că puterea Evreimei nu este de natură absolută, care s'ar putea valida ori unde și sub ori-ce fel de împre-

FOIȘOARA

UNUI AMIC

— S. risori din grădină. —

(Urmare din nr. 29).

II.

Nu știu cine a zis-o, dar ori-cine s'o fi zis, trebuie să-i dau drept. «Cînd se stîrșesc banii, începe filosofia». Ași crede că a zis-o George (citește «Iorj»), judecînd cel puțin după firea lui filosofică, în senzul de mai sus. Pe la începutul lunii e Democrit, «filosoful rîzător» (ceialaltî au bani), pe la sfîrșitul ei, Heraclit, «filosoful plîngător», (nici ceialaltî nu mai au bani). De altmîntre-ni îl cunoști, ce nevoie mai am dară să-ți-l descriu?

Repet, ori-cine s'o fi zis, dar trebuie să-i dau drept. Pînă ai parale te gîndești mereu cum să-ți strici. Te joci cu piesele de argint în buzunar, le faci să sune, te îmbeți de muzica lor... o, și în adevăr e de-o melodie fascinatoare! Ce vesel își cântă pășeniile, cum rid... ținc... ținc... ținc...

Pînă ai bani gîndul îți stă tot la planuri. Ce ai să cumperi, cum să-ți împărțești să ieși cu ei mai bine la cale. Firește,

în locul întăiu îți propui, că vei fi «solid». E vremea supremă, să fii «solid» și ca semn manifest, că ai de gînd să-ți îți propusul să fii «solid», să nu cheltuești, înainte de toate nu plătești datoriile! După-ce ți-ai împăcat însă astfel conștiința, începi a te pune la taifas cu pofta de viață, cu juneța ta și stîrșești cu a te hotări ferm, că «luna ce vine negreșit și în adevăr» vei începe o viață solidă... și de obicei te întinzi apoi mai lung decît ți-e patul.

Da, da, prietine dragă, e trist cînd apetitul ți-e mai mare decît blidul: rămîi flămînd și știi vorba veche: «Cine flămînzește vecinic ușor se satură de viață»... și-apoi nici viața nu e de disprețuit, căci de ce s'o arunci dela tine în schimbul unui ce nesigur? Bine zice doară proverbul: Mai bine o vrabie în mîna, decît zece porumbi pe casă... mai bine o coroană în punga mea decît zece zloți în a lui Ițic Șmul din colțul uliței... mai bine să beau eu un pîhar de vin bun decît altul zece sticle de șanpanie... mai bine să capăt eu numai o singură sărutare dela cea care mi-e dragă, decît tu zece... mai bine...

Dar cred că mai înțeles! Da, prietine, da, mă aflu sub zero, p'acolo pe la gradul pe unde și argintul viu îngheață, mă aflu sub ecuator, departe în sudul Africei, pe la

capul viforilor... Mă invălu în mantaua stoicismului și filosofînd la fumul unei țigaretă aștept, nu ca Românii invăluți în toga lor, moartea, ci aștept vieța, învierea, răsărarea soarelui unei luni noue...

Toate au doară sfîrșit! Nimic nu durează vecinic, nimic, afară poate de iubirea noastră, înțeleg sub «a noastră» iubirea bărbaiilor. Noi iubim vecinic... cel mult doară obiectul iubirii noastre să mai schimbă din vreme în vreme, dar pentru aceea iubim vecinic... cel mult doară noțiunea vecinicului difere pentru unii și alții. E și în adevăr atât de laxă. Pentru unii vecinicia durează pînă la moarte, pentru alții ani lungi, și ear' pentru alții luni și sunt în urmă și de aceea pentru cari numai sîptemîni sau zile... O, cu vecinicia poți încheia transacții...

— Iulio, am să te iubesc vecinic! îi șoptește el răpit de vraja farmecelor ei.

— Nu, dragă Romeo, nu promite lucrul așa mare. Vecinicia e așa de lungă!

— Bine, îngerul meu, bine. Să zicem dară... trei sîptemîni.

Nu rîde Giaur! Stai în fața alesului de Allah, în fața marelui vezir Ali Cain Osman-Pașa! Privește-l ce rotocoale de fum sloboade din nargileaua sa împodobită cu pietrii scumpe, privește-l cum șede cu picioarele

încrucșate pe covorul scump de iarbă! Ce cucernic își ridică ochii la cer.

— Allah e mare și Mohamed profetul lui.

Nu rîde Giaur! Marele vezir Ali Cain Osman-Pașa azi filozofează și cînd filozofează îi poți cere ce voiești.

Voiești grădinile mele frumoase de pe malul Bosforului? Voiești diregătorie înaltă cu muncă puțină și lefuri mari? Vorbește și vei avea! Voiești comori de aur, pietrii scumpe? Visternicul îți va deschide cămările să-ți alegi.

Cum, nu ți-e de ajuns? Sau alta dorești?

În genunchi Giaur! Cum cutezi să-ți ridici ochii la Fatimeh, steaua orientului, floarea cea mai frumoasă din paradisul protetului?... Allah, Allah! Săriți ieniceri! În temniță cu acest Giaur! Cel care îmi va aduce întăiu știrea, că Giaurul nu mai vede lumina soarelui, va căpeta din visteria mea 1000 de galbini și — —

Brr! Mi s'a sfîrșit țigareta și-a fost cea din urmă... Mă duc la fereastra să pîndesc, n'o să ved vr'un cunoscut, dela care ași putea cere câteva împrumut.

Bucură-te Giaur! Alesul lui Allah, marele Vizir Ali Cain Osman-Pașa te iartă și te salută.

C-A-I-N

jurări. Pentru-ca să ne convingem despre esactitatea acestei afirmațiuni nu avem decât să ne uităm la micul regat România în care mulțămă înțelepciunii gloriosului său rege și perseveranței guvernelor sale, în ciuda articolului XLIV al tratatului dela Berlin, Evreii până în ziua de astăzi nu sunt egal îndreptățiți cu ceilalți locuitori ai țării, deși acel tratat este subscris de fiecare mare putere a Europei. Dar' aflăm astfel de exemple și în istoria cea mai recentă. Nu avem decât să ne uităm la Austria de sus și de jos, în cari state liberalismul semit a fost bătut pe toată linia. Cel mai clasic exemplu în această privință este orașul Viena, care în urma calității sale de oraș de lume are caracter cosmopolit. Bine știm ce s'a întâmplat în acest oraș în deceniul trecut. În timpul înaintării ultimului nostru memorandum, administrațiunea orașului, reprezentanța comunală și toate oficiile comunale erau în mâinile liberalilor germani, partid filosemit. Când a ajuns la Viena deputațiunea noastră, care avea să aștearnă memorandumul la treptele tronului, partidul antisemit numit social-cresștin a fost singur, care în frunte cu șeful seu Dr. Karl Lueger a primit-o, a binevenat-o în Viena și a găzduit-o în timpul petrecerii sale acolo. S'au aflat atunci întră bărbații nostri de politică și de aceia, cari au aflat de bine a face comitetului central și în special președintelui Dr. Ioan Rațiu imputări că a stat în Viena de vorbă cu niște oameni ca creștin-socialii. Același lucru l'a pățit de altfel și Dr. Aurel Mureșan când a vizitat expozițiunea din Praga și a luat parte la un banchet dat din partea Cehilor tineri la care a fost sër-bătorit în mod meritat. Și în acest cas imputarea a fost motivală cu aserțiunea, că Cehii tineri sunt niște oameni cu cari un politician «serios» român nu poate să stee de vorbă.

În ambele casuri a fost motivul dojenei același. Nici partidul creștin-social, nici partidul Cehilor tineri nu erau «hoffähig» pe acele timpuri. Dar' lucrurile s'au schimbat foarte iute. Creștin-socialii domnesc astăzi Viena și Austria de sus și de jos, ear' Dr. Carl Lueger este astăzi pșmar al Vienei, cu toate că Monarchul în două rânduri refuzase întărirea alegerii lui. Ear' deputații cehi tineri, reprezentanții parlamentari ai unui popor de 3 milioane, sunt astăzi un factor în contra voinței căruia nu se mai poate governa în Austria și cari au creat astfel de situațiuni politice, încât Monarchul după mult timp s'a văzut îndemnat earăși a onora cu visita Sa capitala regatului boem.

Am adus ca exemplu pe Dr. Karl Lueger și soții săi de luptă, pentru ca să arăt, că dușmanul nostru de moarte, Evreimea internațională, nu este a tot puternică nici de neînvinș, și că acel element a fost bătut și cu desăvârșire învins în Austria din partea unor bărbați, pe cari mult timp lumea întreagă a fost obicinuită a-i tracta «en canaille».

Hunor și Magor.

— Legendă. —

De mult, de mult, nu mult după schimbarea limbilor de la turnul Babel, a trăit în țara Persiei un urieș puternic cu numele Ménrot. El a avut 2 fii, și adevă: pe Hunor și Magor. S'a întâmplat odată, că acești 2 frați au plecat la vânătoare, iar' pe când vînau mai cu drag, iacă că le iasă înainte o cerboaică de munte. Abia au zărit-o și cei doi vînători s'au și pus pe urma ei. Ori-cum însă cântară s'o prindă nu puteau și așa atăta o prefulgară până-ce de odată se vîzură în mălăstiniile lacului Meotis.* Aici însă numai ce deodată dispăru cerboaică, par'că ar fi înghițit-o pământul, iar' vînătorii n'o mai aflară.

În căutarea lor însă, ei rătăciră în dreapta și în stînga până-ce deodată vîzură că pământul pe care au ajuns e un pământ mînos și foarte bun pentru creșterea vitelor. Aceasta descoperire îi despăgubi cu prisos pentru cerboaică pierdută. Ei grăbiră deci napoi la tatăl lor și după ce-i povestiră toate cele întemplate și vîzute, și-au luat «rēmas bun» dela el și au plecat pe pământul nou, ca se-și facă lor țeară nouă. Astfel s'au așezat Hunor și Magor, cu consoții lor viteji laolaltă în mălăstiniile Meotisirului.

*/ Azi: peninsula Krimeea (Rusia).

Și cari au fost armele acelor luptători? Nimica altceva decât integritatea și curătenia caracterului, corespunzătoare moralei creștine-arice!

Dr. Karl Lueger în timpul când lupta în contra Evreimii internaționale, era advocat în Viena cu o praxă modestă; și când a început Evreimea să simtă că mișcarea antisemită începe a deveni pentru ea pericol inevitabil, a încercat să corumpă pe Dr. Lueger cu un milion de florini. Dacă succedea această întreprindere, mișcarea antisemită era compromisată într'o astfel de măsură, încât timp de cel puțin 50 ani nu ar fi cutezat în Austria nimenea a se declara de antisemit. Lucrurile însă s'au desvoltat astfel: caracterul integru al doctorului Lueger a respins ori-ce încercare de mituire și altfel a împedecat compromiterea unei mișcări care s'a dovedit de salutară nu numai pentru Viena, dar' și pentru ambele Austrii, și ar fi salutară pentru ori-care alt stat.

Resultă din acest exemplu, că prima calitate a unui politician trebuie să fie caracter curat și integru, căci lipsind această calitate, nu ar plăti nimica nici o altă calitate, fie cât de strălucitoare.

Adunarea gen. de constituire a „Daciei”.

Luni la 4 ore d. a. s'a ținut adunarea generală constituantă a noului institut «Dacia», fiind de față 31 acționari.

S'a ales ca președinte ad hoc dl Vasile Domșa, protopop gr.-or., notar L. Bercian, redactor și bărbați de încredere dnii: Ioan Mihaiu și Dr. S. Moldovan. S'a constatat, că 81 acționari au semnat peste 1000 acții. Reducerea s'a făcut în urma bunevoînțe a unui membru fondator. Au fost de față 31 acționari, cari au reprezentat 763 acții.

Raportul fondatorilor s'a primit cu mulțumită. S'a constatat subscrierea capitalului total de 100.000 cor. A stabilit statutele societății. În direcțiune s'au ales: Dr. Aurel Muntean, adv., Ioan Mihaiu, propr., Dr. S. Moldovan, adv., V. Domșa, protopop, Simion Corvin sen., propr., V. N. Bîdu, comerciant, George Baciu, comerc., toți din Orăștie; Nic. Herlea, inv. în Vinerea, Toma Haneș, secretar în Faget, Aug. Nicoară, propr. în Deva, V. Simtion, not. cerc. în Căstău, Iosif Bogdan, preot în Mada, P. Ștefănescu, propr. în Romoșel și Ioan Olariu, preot în Bucium.

În comitetul de supraveghiere s'au ales: Ioan Botean, preot în Bințiș, Simion Corvin jun., comerc. în Orăștie, Dr. G. Dubles, cand. de adv. în Orăștie, Const. Dăncilă, preot în Măneru, Nicolau Opincar, măcelar în Orăștie, ear suplenți Avram Dubleş, inv. în Romoșel și G. Bălosu, cancelist în Orăștie.

S'a votat absolvarea fondatorilor. După încheierea adunării generale imediat s'a ținut adun. de constituire a direcțiunii, alegându-se cu unanimitate: preș. I. Mihaiu, vice-președ.

Ei au stat în acest ținut bogat 5 ani și nu s'au mișcat din loc. În al 6-lea an însă ei au pornit mai adânc în aceasta pustă nesfirșită.* După multe drumuri lungi și oboșitoare numai ce într'o zi aud în depărtare niște cântece fermecătoare. Ademeniți de frumseța cântecelor ei pornesc înainte și nu peste mult se vîd față în față cu niște zine. Ele erau nevestele și fetele fiilor lui Belar, și cari erau strînse în ziua aia lo sərbătoare de-a lor. Când le-au văzut Hunor și Magor cu consoții lor, rămaseră uimiți de frumseța acestor zine, mai cu seamă că la fericirea lor deplină numai aceea mai lipsea, că nu aveau neveste, familie. Dar' fără ca să stee mult pe gânduri, iute și de grabă fie-care din ei prinseră pe câte una din fete, le ridicară în șea și-apoi paici ție drumul — plecară ca săgeata mai departe.

Între fetele furate erau și 2 fiice de-a principelui Dula. Pe aceste: una a luat-o Hunor, ear' cealaltă Magor — de neveste. Din seminția acestor doi frați s'au născut mai târziu 2 popoare mari și fruntașe, și adevă: poporul Hun (dela Hunor) și poporul Maghiar (dela Magor).

(După cron. Kézai).

Șaga.

*/ Azi: șesul ruseac.

V. Domșa, director executiv Dr. A. Muntean, vice-director Dr. S. Moldovan, de comptabil s'a ales Ilariu Buzdugan, ear de cassar Artemiu Corvin.

Comitetul de supraveghiere s'a constituit alegînd de președinte pe I. Botean, și notar Dr. G. Dubleş.

Căsătoria preoților de mir.

De *Manasie Iar, preot.*

(Urmare și fine.)

Aceea, că moralitatea, demnitatea preoțească, nimbul bisericii și soartea preoților vîduvi și a mirenilor aspiranți la preoție, asemenea vîduvi, încă reclamă în mod eară imperios decretarea căsătoriei preoților de mir, e un lucru mai presus de ori-ce in-doială.

Opiniunea poporului sau a masei credincioșilor nostri se arată a fi și ea pentru decretarea căsătoriei preoților de mir. Dovadă eclatantă în astă privință, sunt vorbele: «Cât e de rău, că preoților nostri nu li iertat a se căsători dacă le mor preoțesele!» Cei îndatorăți a avea interes, fără multă osteneală pot afla, că poporul nostru, vînd a-și manifesta compătimirea, totdeauna de câte-ori vede sau aude despre vre-un preot că e torturat și copleșit de necazuri provenite din vîduvie, exprimă aceste vorbe. Pe lângă aceea, poporul nostru ca un popor înzestrat cu facultatea de a judeca drept, e împăcat cu împregiurarea, că preotul vîduv are găzdoaie. Așa fiind, și cei-ce ar avea un ultra-tic creștinesc, încă ar putea fi aduși cu tactica corăspunzătoare la convingerea, că decât preotul să țină găzdoaie, mai bine să i-se deee voe a se căsători, și că slujba făcută de un preot din nou căsătorit e mai cu plăcere primită de D-zeu și de oameni, decât cea făcută de un preot vîduv cu găzdoaie ori cu slujnică.

Vin acuma a vorbi despre ce e mai gingaș. Aceea e dispozițiunea canonică, în înțelesul căreia e interzisă căsătoria preoților de mir.

Numita dispozițiune canonică, întrucât îmi aduc eu aminte, sună așa, că: «Preotul nu poate fi decât capul sau bărbatul unei mueri».

Nu mă simțesc în puterea de a stabili înțelesul acestei dispozițiuni canonice, mă simțesc însă îndreptățit a opina, că dacă bărbatul se privește de poruncitor și trăgător de seamă al muerii sau soției sale, în acel cas preotul, după rațiune nu poate fi poruncitor și trăgător de seamă, sau bărbat al soției sale răposate, ci el ar putea fi, scurt zis, cap sau bărbat numai al unei mueri sau soții care trăește.

Nu sunt mare cunoscător de canoane, fiindcă împrejurările și referințele nu mi-au permis, precum nu-mi permit nici acum a mă ocupa cu studiarea canoanelor. Am auzit însă dela oameni erudiți și cu autoritate, că nu se știe limpede, că aici amintita dispozițiune canonică s'a adus cu scop de a opri căsătoria preoților vîduvi, — sau pentru-ca preoții, avînd fiecare numai câte o soție sau muere, să premeargă cu exemplu întru părăsirea păgănescului obicei de a avea mai multe mueri.

O mică abatere făcînd observ, că dela indivizii cari vreau să între în cinul monahal se cere jurămînt sau vot, că ei nu se căsătoresc.

Îmi iau voe a pune întrebarea:

Dacă dispozițiunea canonică, care sună așa că: «Preotul nu poate fi decât capul sau bărbatul unei mueri», s'a făcut cu scop de a se opri căsătoria preoților vîduvi, atunci de ce nu se cere dela indivizii cari vreau să fie preoți de mir jurămîntul sau votul, că ei nu se mai căsătorească dacă le mor soțiile?

Cutez a zice în vederea celor expuse, că dispozițiunea canonică din întrebare, neavînd înțeles clar, nu poate fi privită de pedecă în privința decretării căsătoriei preoților de mir.

Chiar dacă necăsătoria preoților s'ar basa pe vre-o dispozițiune canonică cu înțeles limpede sau neindoelnic și pe una sau pe mai multe păreri autoritate, totuș congresul nostru național bisericesc, fiindcă e autoritate și pentru noi în împregiurările de față, cari promit o durabilitate neprecalcula-

bilă, suplinește chiar pe sinodul ecumenic sau pe autoritatea competentă a abroga dispozițiuni canonice, poate decreta căsătoria preoților de mir, pe care firea sau natura ome-nească, apoi împrejurările și referințele în care viețuesc preoții nostri de mir, mai departe simțul moral, demnitatea preoțească, nimbul bisericii și în fine soartea preoților vîduvi o reclamă, rațiunea o impune, simțul de pietate al preotului vîduv față de soția sa răposată, cum și opiniunea poporului credincios o admit, și pe care vre-un jurămînt sau vot făcut de preoții de mir înainte de a se preoți, fiindcă nu există, nu o oprește.

Chestia căsătoriei preoților, nu e lucru necunoscut înaintea istoriei noastre bisericești. Se poate vedea aceasta din valorosul op intitulat: «Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania, scris de eruditul nostru archimandrit și vicar arhiepiscopesc, Dr. Ilarion Pușcarin. În numitul op pe pagina 12, pasagiul al doilea, stă scris, că: «La anul 1600 (sub Mihaiu Viteazul) preoții români se scutesc de serviciile iobăgești și li-se interzice căsătoria a doua».

Că era sau nu era usitată pe vremea aceea căsătoria preoților nostri ajunși vîduvi, aceea eu nu o pot ști; pot însă opina, că viteazul și înțeleptul domnitor român nu din considerațiuni canonice a interzis căsătoria preoților nostri, ci pentru-că în interzicere a primit un mijloc de a-i ținea pe Români la alipirea de strămoșasca lor biserică, amenințată de puternicul curent reformatoric, curent spriginit și alimentat de căpeteniile Ungurilor de pe ac-le vremuri, între cari locul prim îl ocupau principii calvini ce se succedau.

Biserica reformată sau calvină, pentru a noastră biserică nu mai e primejdioasă și nici că va mai putea fi vre-odată. Așadară și încât e pentru ea s'ar putea fără teamă decreta căsătoria preoților nostri de mir.

Vor fi de cari au temerea, că la cas dacă căsătoria preoților decretându-se s'ar usita numai la noi, atunci celelalte biserici ortodoxe naționale pe biserică noastră ortodoxă din patrie ar privi-o ca destăcută de trupul întregii biserici ortodoxe.

Ce vor gândi și ce vor face surorile biserici ortodoxe naționale în fața căsătoriei preoților nostri, aceea nime nu o poate ști. Poate și însă fiecine, că eventuala căsătorie a preoților nostri dogmele, ritual și formele rituale, cari îi dau bisericii noastre ortodoxe spiritul și înfățișarea pe care o are, și o deosebesc de biserică apuseană cum și de cele reformate, nu le-ar vătămă nici macar în cea mai mică măsură, deoarece:

Toți credincioșii bisericii noastre metropolitane din patrie, fără deosebire de vîrstă, rang, avere și poziție socială, semnul crucii l-ar face și la cazul căsătoriei preoților, precum îl fac acuma și precum îl fac nu numai Români din țeara românească, ci precum îl fac și Rușii, Sărbii, Bulgarii și Grecii, cari toți laolaltă suntem dreptcredincioasa biserică vie a lui Christos; toți credincioșii bisericii noastre metropolitane, și la cazul căsătoriei preoților de mir ar înțelege Credeul sau Simbolul credinței, precum îl înțeleg acuma și precum îl înțeleg celelalte națiuni aparținătoare bisericii ortodoxe-orientale. Ear preoții bisericii noastre metropolitane hotărît că și după decretarea căsătoriei preoților ar face slujba preoțească după principiile și cu formele rituale de acum, după cari principiu și forme rituale fac în limba și graiul lor și preoții celorlalte biserici ortodoxe-naționale.

Aceasta e așa. Până când aceasta e așa, sau:

Până când biserică noastră ortodoxă și națională metropolitane prin legile și procedurile sale autonome, dictate de imperative necesități locale, nu vătămă dogmele, ritual și formele rituale, cari toate laolaltă leagă strîns, în o singură credință pe toți fiii și slugitorii soborniceștei și apostoliceștei biserici, pînă atunci cu drept cuvînt ea, adevă biserică noastră națională metropolitane, nu poate fi privită ca desfăcută de trupul întregii biserici ortodoxe.

Incheiu exprimîndu-mi părerea, că decretarea căsătoriei preoților de mir pentru biserică cum și pentru națiune, numai urmări bune și folositoare poate avea; că cu cât mai îngrabă s'ar face o asemenea decretare, cu atît ar fi mai bine, și că istoria, imparțială judecătoare a persoanelor și corporațiunilor chemate și îndatorate a croi și con-

duce soarta indivizilor și popoarelor, numai cuvinte de laudă poate avea pentru acel congres național bisericesc al nostru, care în conțelegere cu sinodul episcopesc compus din prelații provinciei noastre metropolitane, ar decreta căsătoria preoților nostri de mir.

Nu am scris acest tractat din interes particular, nici din preocupățiune, ci l-am scris având credința curată, că făcând ce-mi este cu putință a face spre îmbunătățirea sorții bieților preoți văduvi, îmi împlinesc o inomisă datorință, atât bisericească cât și națională românească.

M'am crezut și mă cred totdeauna competent a scrie în chestia căsătoriei preoților de mir, fiindcă și eu sunt preot văduv și fiindcă așadar nu numai din auzite și din ceite, ci mai virtos din experiență știu, că cum e viața de preot văduv.

M'aș bucura mult dacă cineva ar mai scrie în chestia aceasta. M'aș bucura și mai mult, dacă cineva m'ar onora cu răspuns criticător. Să fie un asemenea răspuns cât de aspru și de desaprobat, totuși m'ar îmbucura dacă ași vedea că e scris cu iubire de adevăr și dreptate, îmbinată cu interesul pentru promovarea cauzelor noastre bisericești, strins legate de cele naționale.

Scrisoare din Arad.

5 August 1901.

Szelle. — Tóth. — Kertész. — Dr. Ispravnic. — Popor subminat. — Execuții cu grămada. — Isprava lui Ispravnic.

Pe urma hoților lui Kriványi comitatul Aradului a avut să plătească însemnate sume. Aruncul de dare va mai dăinui mult, până ce se vor acoperi sumele instrăinate de renegatul cassar Kriványi. Comitatul a fost supus la dare grea, însă aceasta dare s'a aruncat pe un comitat întreg și astfel Români nostri nu se vor ruina cu totul.

Cu mult mai grea e însă pentru singuraticile familii românești cupiditatea lui Szelle și a ortacu-său, cămătarul Toth Jozsef.

Szelle, pe lângă că însuși era un cămătar scârbos, mai era și avocatul lui Tóth, un alt cămătar de frunte, care, în abateră dela Szelle, numai cu plugari și cu muncitori din fabrică își făcea de lucru.

Pentru Români Tóth a fost și mai primejdios ca Szelle, care își recrutase clientela dintre inteligenți și oficerime.

Tóth însă s'a năpustit asupra suburbiilor Aradului, locuite mai numai de Români. Satele românești din jur de asemeni, au fost atrase la „banca“ lui Tóth, care prin mulțimea execuțiilor a dat încă odată atâta de lucru tribunalului și jucătorilor cât ori și care bancă mare din Arad. În urma diviziunii proprietății, a crizei economice, a relei treceri a bucatelor, a spolierei din partea negustorilor și a crășmarilor, bieții Români din Gaiu și Șega au rămas mai numai cu câte o cocioabă de casă, și tot al ș-lea cu câte un petec de pământ. Cei lipsiți de pământ s'au băgat muncitori pe la cele fabrici și, alunecați pe priparol ruinei, au bătut la ușa lui Tóth. Acesta le-a dat împrumuturi pe cambii, ori le întabula moșia și căscioarele pe care apoi le licita atunci, când vedea că bietul datorăș nu mai poate plăti camelele, cari se urcau uneori și la 200 la sută.

Dar' se nu lungesc vorba ci se aduc vre-o câte-va pilde, care vor dovedi pe peplin, că bietul țeran muncitor espoliat de avere și de el nimeni nu se îngrijește.

Casa, ograda și pământul lui Alexa Drecin jun. din Șega (suburbii Aradului) i-s'au licitat din pricina lui Tóth. Lui George Adrian totașa. Arsenie Ostoiu a împrumutat dela Tóth 200 fl. A fost pîit prin avocatul Szelle Jozsef și când s'a sfîrșit procesul, cele 200 s'au urcat la 12 sute fl. George Cuzman și Mitru Lucașiu totașa au păfit.

În vremea din urmă Tóth și-a schimbat advocații. Clientela din Arad a dat-o între alții, și lui Dr. Kertész Max, de naștere ovreu. Iată la câți a bătut toba numai avocatul acesta: Soția lui Mitru Agrișan pentru 200 cor. Nicolae Cintorescu (80), Mitru Crișan (42), Ioan Șteban (450), Sava Tuneru (200), Ilie Don și soțu (500), Toader Bulboacă (400), George Cuzman (1528), Véd. Nicolae Iașcu (400), George Novac și soții (200), Stefan Șiclovan și soții (800), Ioja

Horga (190), Györi Mária (30), Budai Györgyné (120), George Clefea (600), Ioan și Ignatie Ursu (2000), Ioan Urs și Ignatie (1636), Ioan Putin (200), Petru Stana și soția (300), George Tirsu (120), Todor Bugariu (200), Alexa Boitor (500), George Muntean și soțu (130).

Afară de aceștia Kertész a mai executat încă vr'o câți-va sërbi, șvabi, etc. Câți datorași aradani de ai lui Tóth vor fi executați de alți advocați, nu-mi e dat să știu. Știu însă, că populația românească e în o stare vrednică de compătimit. Nici Rutenii din Maramureș și n'au fost jefuiți mai fără milă decât acești nenorociți români, cari azi au luat lunea în cap, ori apoi că o încurcă de azi pe mâne, ca zileri la fabrici.

Averile lor, cu puține excepțiuni, tot în mâinile străinilor au ajuns și mai ales ale Ovreilor așezați aici în vremea din urmă. Prețurile cu care li s'au licitat averile sunt prețuri de batjocură, atâta cât să se acopere datoria, cameta lui Tóth și cheltuelile avocatului, care față de Arsenie Ostoiu și le-a sporit până la cifra de 1000 cor.

Dar dacă ne revoltăm de această manoperă necinstită folosită față de Români din partea străinilor, cu atât mai virtos trebuie să ne întristăm de purtarea unui alt avocat român. Clientela dela sate a lui Tóth, cel care lua câte 200 procente după împrumuturile acordate, s'a dat pe mâna «dexteră» a adv. Dr. Sever Ispravnic. Acest avocat a ajuns cel mai mare record în execuții sêvrșite. Satele românești Soboteli, Măndrucol, Cicer etc. au avut nenorocirea să se îngoaie în mociula lui Tóth și să fie executate de Românul (?) Dr. Ispravnic, negustorul sfintei dreptăți. Dar se va obiecționa, că avocatul poate să aperse și pe fratricizi. Așa e. Numai cât dl Ispravnic: 1. e fiu de țeran român și nu-i stă bine să execute țărâimea română cu ridicata. 2. E avocat abia de vre-o 3—4 ani și neavând familie numeroasă nu-i potrivit să liciteze avutul Românilor de dragul speselor celor mari ale apărării. 3. A studiat cu stipendiu românesc la universitate și nu-i corect să se năpustească asupra Românilor dela sate, mădulari ai bisericii, care i-a votat stipendiu. 4. E deputat sinodal în Arad și dacă a fost ales cu concursul și terorismul lui Ciorogariu, unchiul seu, să nu uite, că atunci când bate toba la țeranii români, prăpădiți de groaza cametelor, nu face faptă creștinească. 5. E membru în comitetul băncii «Victoria» și nu-i șede bine să nimicească țărânimca, pentru a cărei mântuire de sub ghiarele cămătarilor ci-că s'a întemeiat banca rom. (?) «Victoria». 6. E fisc onorar al consistorului din Arad și ca atare nu ne aduce laudă bisericii atunci când d-sa a sêvrșit cele mai multe execuții.

Dealtmintreni Dr. Ispravnic s'a mai făcut culpabil încă de un păcat. Datorașii lui Tóth i-au bătut la ușe, i-au spus că n'au ce băga în gură, că atâția și atâția ani au plătit sută după sută, ear avocatul ieșit din țerani n'a dat alarma ca să se scape poporul din ghilotina lui Tóth. Nu. Dr. Ispravnic, deputatul sinodal, fiscul onorar al consistorului, stipendistul bisericii, a tăcut și a încasat spe-sele procesuale, din care poate să-și acopere cheltuelile cu vilegiatura la Carlsbad.

Voi bieților execuți nu sberați de foame, nu vă tânguiți, că n'aveți unde vă pleca capul, căci dlor care umblă pe la Carlsbad nu le place jelană.

Delamurș.

CORRESPONDENȚĂ

Marta Radna, 2 Aug. n. 1901.

On. Redacțiune!

În Nrii 25 și 26 ai prețuitului d-vastră ziar, dl George Pleș, învățător în Șoimoș, comună fruntașă în ctul Aradului, face o dare de seamă asupra examenului seu propriu, că nu e mulțumit cu calculul *suficient*, după cum pe basa întrebărilor și răspunsurilor băieților, i-s'a clasificat examenul.

Totodată dlui se laudă, cu cele-ce a propus băieților, și earși dându-se pre sine singur de gol, arată obiectele de învățătură ce nu le-a propus.

Totuși strigă:

Gewalt! Și mă ofensează și dăscălește pre mine, care nu-i sunt de vină; pre par. protopop-inspector și pre preotul locului, directorul școlii.

Ca comisar consistorial, și învățător în pensiuine, după 40 de ani de muncă rodnică, nu-mi este permis să trec peste însinuirile dînsului, și așa cu permisiunea On. Redacțiunii, îmi țin de datorie a da următorul:

RĂSPUNS.

Pentru orientarea On. public, permit a spune, că în calitate de comisar consistorial am avut această instrucțiune:

„De-o parte a da importanță examenelor, ca să atragem pe popor la ele, unde i-se ofere ocaziune a se lumina asupra importanței școlii și educațiunii confesionale; de altă parte a extinde sfera observațiilor, ca din aceste elemente, să ne putem câștiga o omnilaterală informațiune despre reul și binele din școlile noastre.“

Conștiu de cauză în 10 Iunie n. a. c. am ospitat la examenele școlilor din Șoimoș.

De conspect, că ce a propus cutare învățător, n'aveam trebuință, că aci nu merge după plac și voe, ci după „plan“ și „lege“. Așa:

În ordinea „planului de învățământ“ am început cu „Religia“, ca studiu principal.

Ajungând la „Catechism“, spre cea mai mare surprindere, dl învățător, în loc să se ajute cum se poate, cu „intuițiunea“, ș. a. reflectează categoric, că nu l-a propus.

Rugăciunile, pe cari țeranul român pune atâta pond în cât a ajuns proverbială credința lui: „îmi dau băețul la școală, să învețe a se ruga lui Dumnezeu“, zic Rugăciunile, și ce au învățat băieții le rostesc greșit.

Apoi, cum vom califica noi această greșală, ca în școala confesională superioară din Șoimoș să nu se învețe Rugăciunile și Catechismul?

Se poate lăsa, ca băieți și fete de 10—14 ani, să nu se știe ruga lui Dumnezeu, și să nu-și cunoască „Religia“ într-o care s'au botezat?! Și aceasta mai cu seamă astăzi, când biserica noastră e primejduită?!

Nu așa merge, dle învățător Pleș, ca d-ta în școală să propuni numai „Biblia“, ca și când ai fi învățător la „pocăiți“; nici că se poate admite ca d-ta să propuni ce voești, cum voești, ca unul ce n'are răspundere, ci ai datorință a propune ce e prescris în planul de învățământ și ce obligă legea.

Pentru studiul „Religiei“ pe care quasi d-ta l-ai negleș și aproape l-ai eliminat din școală, dacă eu aș fi acel inimic închipuit al d-tale, ai fi meritat, nu numai să-ți se clasifice examenul cu „*insuficient*“, ci să se propun Ven. Consistor, să te pună sub acuză disciplinară, ca pe un învățător, care abuzează de lege, și nu-și face datoria.

Dar' vezi, dle învățător Pleș, eu, din considerare, că ești învățător tînăr, te-am cruțat, nu am voit să te blamez și să te fac de ris.

Ved însă, și aceasta cu părere de rău, că conștiința, care mustră pe omul ce nu-și face: datoria, și se resbună, nu ți-a dat pace, și într'un ceas de rea isbândă, te-a împins ca să vii singur în publicitate, și să-ți mărturisești păcatul.

Vătmămirile, că am luat protocol între păhare, alușiunea cu Barnum, a cărui școală d-ta o cunoști, ș. a., cu indignare le declin dela mine.

Trecutul meu mărturisește de mine și de faptele mele.

Și dacă am ajuns până acia, nu pot să retac, pentru orientarea marelui public ne-preocupat, că în școala dlui inv. Pleș cetirea e foarte dificilă, întonarea rea. Tot la d-lui în școală am auzit un întreg galimatias de cuvinte: comitatul Kolozs, capitala (?) comitatului e: Kolozsvar, ș. a.

Istoria patriei, dl inv. Pleș o propune unguște. Așa ceva nu obligă nici legea regnicolară în școlile noastre confesionale, a căror limbă de predare e limba română.

Dl învățător Pleș face reflexiuni și la adresa preotului, că nu-i cumpără cretă, ș. a.

Aceasta e de necrezut. Dar' chiar să fie așa, băieții din Șoimoș nu-s așa de sêraci să nu-și poată cumpăra cretă.

Intr'un unghiu al școlii am văzut mai multe recuise școlare: cântarul decimal cu greutatele sale; 2 globuri terestre ș. a., toate răsturnate clae pe grămadă.

Dacă preotul le-a procurat acestea, cu cel puțin 100—150 cor., sigur că va fi procurat și cretă.

Și ca de încheiere:

Aș sfătui pe dl inv. Pleș să fie mai conciliant, să nu fie așa nervos, și să nu se iriteze ca o amfibie; căci acestea sunt pa-timi, cari nu se șed unui învățător serios, și ele strică. «Să fie mai calm, să nu dea cu bâta 'n baltă, că se stropește». «Să nu grăbească cu urda la Turda, că alții au brânză și n'o pot da».

Am zis.

Ioan Tuduceșcu,
inv. în pens. și director
excc. la «Murșanul».

NOUȚĂȚI

— Primiri la cursurile notariale.

Precum se știe, sunt organizate cursuri pentru calificare de notari: în Budapesta, Dobrișin, Cașovia, Cluj, Sigetul-Marmației, Murș-Șorheiu, Becicherecul-mare, Cincibiserici (Pécs), Pojon și Sombathely. La toate aceste cursuri înscrierile se vor face în 26—31 August la directorul cursului respectiv. Candidații trebuie să aibe 8 clase gimnasiale, ori reale, sau să fi absolvat cu succes vr'o școală egală în rang cu gimnasiile și școlile reale, și după absolvarea acestor clase să fi făcut cel puțin un an de praxă în vre-o cancelarie notarială (comunală, cercuală, ori de-a orașelor cu magistrat) ca notariu-adjunct, adjunct notarial ori ca scriitoriu. Atestatul despre praxa făcută are să fie vidimat de vicecomitele. Se mai recere și să știe în scris și verbal, limba oficială a statului. Pe lângă cei cu calificațiunea indicată mai sus, pot fi primiți și candidații fără 8 clase, dacă la 1 Septembrie 1900 erau deja în serviciu activ în vre-o cancelarie notarială și au calificațiunea prescrisă în § 6 al art. I. din 1883 (cel puțin 6 clase). Didactrul e 40 coroane, care trebuie solvit în două rate semestrale. Ascultătorii sêraci, dar' diligenți și cu purtare neeșcepționabilă, pot să fie scutiți de didactru, ori să capete ajutoriu de la stat. Acest ajutoriu constă din provisiune în internat, gratuită, ori cu preț de jumătate (unde sunt internate), prânz gratuit, ori ajutoriu lunar în bani, care intră împrejurări normale nu poate trece peste suma de 20 coroane pe lună. Internate sunt pe lângă cursurile din Dobrișin, Cluj, și Becicherecul-mare. Favoruri privitoare la amânarea facerii serviciului militar sunt a se cere prin directorul cursului. Prelegerile se țin amêsurat împrejurărilor locale (în Budapesta de la 4—8 ore seara).

Informațiuni mai de aproape dau directorii cursurilor.

— Programul socialistilor. În fața alegerilor dietale, cari tot mai mult se apropie, socialistii, sau cum se numesc ei social-democrații din Ungaria, desvoaltă o activitate foarte laudabilă. S'au organizat pretutindenea unde au partizani, și au luat hotărîrea să pună candidați din partidul lor la alegerile viitoare în fie-care cerc în care au cel puțin zece aderenți, numărul cerut de lege pentru a propune candidat. În zilele din urmă și-au publicat apoi și programul, stătătoriu din 18 puncte, într'care la locul prim e pus dreptul electoral universal, cu votare secretă și pe comune, atât la alegerile de deputați, cât și la alegerile comunale și municipale. În program e trecută și perfecta libertate de presă, cu ștergerea cautiunii, și libertatea întrunirii; apoi recunoașterea autonomiei pe seama naționalităților.

— Averea rămasă după Szilágyi Derső e de 80.000 cor., cea mai mare parte reprezentată prin opere de artă. E de mirare, cum a putut păstra și atâta, căci, după-cum se știe, avea un apetit de lup, a cărui potolire îl costa zilnic până la 30 fl. El era în stare să consume un menu de 10 pelse, pe cari să le ude cu 2—3 sticle de șampanie și la urmă să mai mănânce ca desert încă o porțiune uriașă de șuncă. Un cunoscut, care îl văzuse înainte cu 5 sêp-tămâni prânzind într'un restaurant, descrie astfel lucrul: ântăiu 3 porțiuni de supă de raci, apoi un pește uriaș și un mare bittec cu tot felul de legume. A urmat o gâscă întreagă cu 4 crastaveți cât niște lubenițe, o porție respectabilă de rață cu varză roșie, două torte, o corfă mare de poame, două halbe de bere, o sticlă de vin alb, una de Pommery, cafea și 3 păhăruțe de licor. Se înțelege, că era în stare să presteze și mai mult.

— **Drepturile și datorile învățătorilor români**, o carte de neapărată trebuință pentru toți oamenii școlai, conținând toate legile, regulamentele și dispozițiunile școlare, de inspectorul școlar din comitatul Torontal, dl Dr. Mihail Szabó, va apare în curând în traducere românească, făcută de dl Eugen Zaslo. Opu de o întindere de peste 300 pagini, va costa 5 cor. 40 fil. (plus 40 fil. porto postal) și se poate comanda trimițând direct autorului (Dr. Szabó Mihály kir. tanfelügyelő, Nagy-Becskerek) costul lui.

Colectanții de prenumerații vor primi după fie-care șase ex. unul gratuit.

— **Ministrul de agricultură** s'a interesat ca economii de pământ să poată cultiva acel pământ conform cerințelor și acomodată climei unde locuiesc. Spre acest scop se înființează în fie-care an cursuri de agricultură unde se califică învățătorii. Estiimp la cursul din Sân-Nicolaul-mare s'au calificat următorii învățători: P. Dirlea din Boros-Ineu, A. Murășan din M.-Radna, G. Pleș din Șoimuș, I. Roșu din Ó-Szt.-Ana, P. Vancu din Măderat, I. Vuia din B.-Comloș, I. Lugoșan din Nădlac, T. Faur din Munar și P. Görög din Sajtény.

— **Petrecere.** Învățătorii din loc cu concursul binevoitor al damelor și domnilor diletanți, arangează Luni în 13/26 August, din incidentul adunării generale a reuniunii învățătorilor dela școlaele populare conf. ort. române din protopopiatele aradane I.—VII. o petrecere de joc împreună cu reprezentațiune teatrală în sala mare a pădurii orașului. Venitul curat este destinat fondului reuniunii și casei naționale din Arad. Să vor preda piesele: «Paracisierul» sau «Florin și Florica», operetă într'un act de Vasile Alexandri și «Otrava de Hârciogii», comedie într'un act de Antoniu Pop.

— **Convocare și invitare.** Reuniunea învățătorilor români dela școlaele contesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I.—VII. din dreapta Murășului își va ține adunarea sa generală de est-timp Luni și Marți în 26 și 27 August n. c. în aula seminariului diecesan din Arad. În înțelesul §. 11 și 12 din statute, convocăm la această adunare generală ordinară pe toți P. T. DD. membri fondatori, ordinari și ajutători ai reuniunii, dar totodată invităm și rugăm să participe la această festivitate a noastră toți P. T. binevoitori ai școlaei noastre confesionale. Bilete moderate de călătorie primește fiecare membru dela președintele respectivului despărțământ protopopesc pe linia până la Arad și retour, valabil pe timpul dela 19 August până la 2 Septembrie, respective dela 25—28 August n. c. Arad, din ședința ordinară a comitetului central ținută în 3 August n. 1901. Prof. Teodor Ceantea m. p., președinte. Iosif Tisu m. p., secretariu I.

— **O nouă fundațiune.** Fostul epitrop al bisericii noastre de aici timp îndelungat, Aron Cărpeneșan și soția sa Ana, la sfatul și stăruința parochului nostru Romul Pop, au testat parochiei noastre șase parcele de moșie, cu mențiunea, că după moartea lor să se vândă, capitalul eșit din vânzare să se fructifice și interesele să se capitalizeze timp de 20 de ani, rezultatul servind de basă apoi la o fundațiune, al căreia venit să se întrebuințeze pentru înfrumșetarea bisericii. Răposăți fiind acum ambii acești fericiți donatori, în sensul actului de donațiune, subscrisul comitet a licitat moșiile testate, eșind din vânzarea lor și arândarea până la vânzare, frumșica sumă de 1000 fl. (două mii coroane). În semn de pie memorie a acestor fericiți donatori, cari de altfel s'au indus în dipticul acestei sfinte biserici, publicăm această nobilă faptă, demnă de urmat, implorând dela Pronia divină fericirea vecinică asupra lor.

Gârbova, la 13 Iulie 1901.

Comitetul parochial ortodox.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statutele «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» se convoacă

Adunarea generală ordinară

a Asociațiunii la Sibiu, pe zilele 21 și 22 Septembrie st. n. 1901, pe lângă următorul

PROGRAM :

Ședința I.

Sâmbătă în 21 Septembrie st. n. 1901 la 11 ore înainte de amiază.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaților prezenți.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul 1900.

4. Alegerea comisiunilor :
a) pentru examinarea raportului general;

b) pentru examinarea rațiociniului pe anul 1900 și a proiectului de budget pe anul 1902;

c) pentru studiarea modificărilor propuse la «Regulamentul pentru secțiunile științifice-literare»;

d) pentru înscrierea de membri.

5. Propuneri eventuale.

Ședința II.

Duminică în 22 Septembrie st. n. 1901 la 10 ore înainte de amiază.

Ordinea de zi:

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Alegerea presidentului, vice-presidentului și comitetului central.
3. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.

4. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale.

5. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris presiului Asociațiunii (în Sibiu, Str. Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 8 August 1901.

Iosif Sterea Șuluțu m. p.

Dr. Ilie Beu m. p.,
secretar II.

841—1901. végrh sz.

Arverési hirdetmény.

Alulirtt kiküldött kir. bírósági végrehajtó ezennel közhirrre teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. Sp. II. 160/3 számú végrehajtást rendelő végzése következtében évi Dr. Antoni Ede szászvárosi ügyvéd javára, Preisich lakos szászvárosi lakos ellen ht. 55 korona 38 fillér tőkekövetelés s járulékaik erejéig az eddig tett fizetésnek leendő leszámitasa mellett foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 628 koronára becsült ingókra a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. évi V. 561/2 számú végzésével a további eljárást elrendelte, az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a értelmében jelen az árverést elrendelő végzést helyettesítő árverési hirdetmény a fentnevezett végrehajtató, mint foglaltató részére is, amennyiben ezek az árverés kitűzéséhez szükséges kielégítési joggal bírnak, avagy ezt időközben jogérvényesen nyertek volna kibocsátatik, illetve az árverés kitűzetik; az árverésnek a fentidézett törvényczikk 114. §-a értelmében Szászvároson adós lakásán leendő megtartása czéljából határidőül 1901. évi augusztus hó 30. napján délelőtti 8 órája kitűzetik, a mikor a bíróság le foglalt különféle hordok és szilvaskádák a legtöbbet ígérőnek a 107. és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Szászvároson, 1901 évi augusztus hó 17. napján.

Ráoz Arpád
kir. bir. végrehajtó.

611—1091. végr. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMEŒY.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirrre teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 1900. évi Pv. 787 számú végzése következtében Dr. Suciú Gábor ügyvéd által képviselt „Albina“ takpéztár javára Buzdugán Gyula s. t. mácsói lakosok ellen 80 kor. s jár. erejéig 1901. évi július hó 11-én foga-

natosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 750 koronára becsült következő ingóságok, u. m. szarvasmarhák nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hátszégi kir. járásbírósnak 1901-ik évi V. 687/2 számú végzése folytán 80 kor. tőkekövetelés, ennek 1893 évi szept. hó 1. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 49 koronában bíróság már megállapított költségek erejéig adosok lakásán leendő eszközzésére 1901. évi aug. hó 26. napjának delután 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen, 1901. évi aug. hó 9. napján.

Szentmiklosy András,
kir. bir. végrh.

Subscrisul aduc la cunoștința on. public, că numai în Restaurantul meu »Contele Stefan Széchenyi« în Orăștie, se află cea mai bună calitate de bere a lui „Dreher“.

—3

Cu stimă
Aladár Sztarmári,
Restaurateur.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

în Orăștie Szászváros

Opuri ———

Bilete de log. ———

Broșuri ———

Circulare ———

Bil. de vizită ———

Invitări ———

Bilanțuri ———

Acții ———

Cap. de epist. ———

Placate ———

Ord. de dans ———

Adrese ———

Compturi ———

Note ———

Preț Curent. ———

Anunțuri ———

Registre ———

Imprimare ———

Couverte ———

Bilete de cun. ———

Etc. etc. etc. ———

Există deja de 13 ani și este pro-

văzută cu tot felul de material

necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce co-

mande repede și cu prețuri mode-

rate, se îngrijește totodată ca toate

acelea să fie estetic lucrate și

fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.